

Leghennenhoudery in diep dal

Peter van Horne en Arjan Wisman

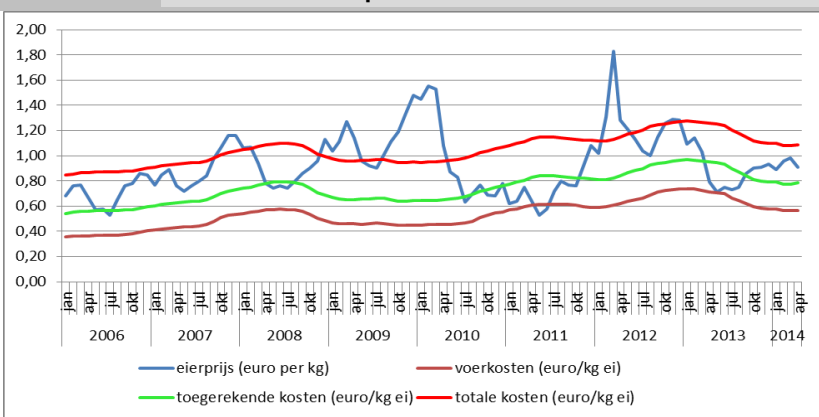
De leghennenhouders ontvangen nu al twee jaar eierprijzen fors onder de kostprijs. Vooral scharrelhennenhouders hebben moeite het hoofd boven water te houden. Het perspectief voor het komende halfjaar is niet gunstig.

De Nederlandse leghennenhoudery is in korte tijd omgeschakeld naar scharrelsystemen. In 2013 werd 64% van de hennen gehouden als scharrelhen, 20% van de hennen had een buitenuitloop (vrije uitloop of biologisch) en 16% van de hennen werd gehouden in koloniehuisvesting of verrijkte kooi. Dezelfde ontwikkeling vond plaats in Duitsland waar momenteel 65% van de hennen gehouden wordt als scharrelhen. In Duitsland is ook de vraag naar scharreleieren fors toegenomen. Desondanks is er sprake van een te groot aanbod van scharreleieren met als gevolg lage prijzen. Al twee jaar, namelijk sinds mei 2012, liggen de eierprijzen beneden kostprijsniveau. Extra afzet voor scharreleieren wordt vooral gezocht in de eiproductenindustrie.

Grote prijsschommelingen

Sinds 2008 kent de markt grote schommelingen in eierprijzen en voerprijzen. Figuur 1 geeft de ontwikkelingen in de opbrengsten en totale kosten inclusief arbeid per kg scharreleieren vanaf 2006. De figuur illustreert de reguliere (seizoen-)schommelingen, maar ook de prijspiek in 2009/2010. De hoge prijzen werden toen veroorzaakt door het verbod op huisvesting in traditionele kooien in Duitsland per januari 2010. De tweede, maar kleinere, prijspiek was in de eerste maanden van 2012, wat het gevolg was van het EU-verbod op huisvesting in traditionele kooien. Leghennenhouders waren gedwongen de inrichting van de stallen te vervangen waardoor er tijdens de ombouwfase geen productie was. Voor de Nederlandse scharrelhennenhouders was de eierprijs in de jaren 2009 en 2010 dertien maanden en in 2012 slechts vier maanden hoger dan de kostprijs. Figuur 1 laat ook de ontwikkeling zien in voerkosten. De voerkosten voor de productie van 1 kg scharreleieren zijn tussen 2010 en 2013 fors gestegen. Vanaf februari 2013 zijn de voerkosten weer gedaald en in april 2014 waren de kosten weer op het niveau van begin 2012.

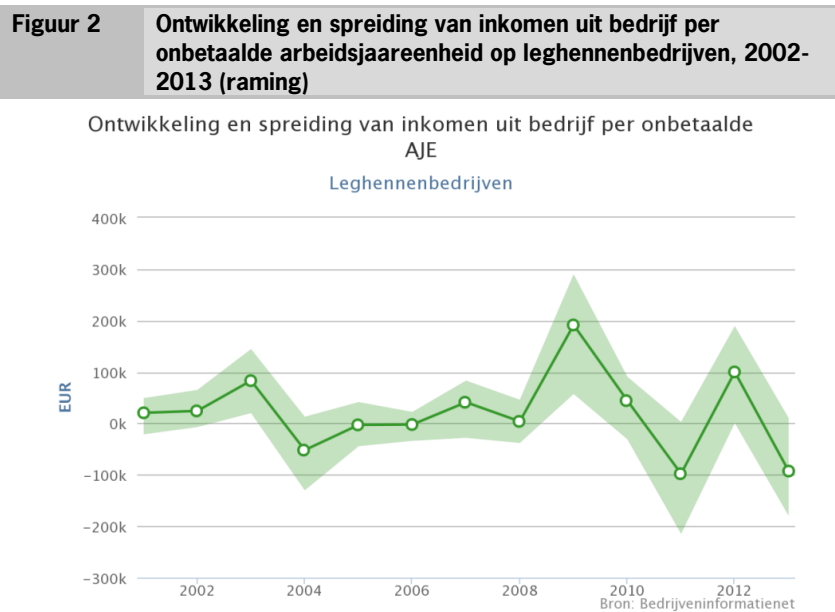
Figuur 1 Ontwikkeling opbrengsten en kosten per kg scharreleieren, 2006 tot en met april 2014

Bron: Bedrijveninformatienet, bewerking LEI.

Lage inkomens

Er zijn nog ongeveer 600 leghennenbedrijven die consumptie-eieren produceren in Nederland. LEI Wageningen UR verzamelt de technische en economische cijfers van ongeveer 30 steekproefbedrijven. Deze bedrijven vormen een representatieve afspiegeling van de sector in Nederland. Figuur 2 geeft de ontwikkeling van het inkomen (inkomen uit bedrijf per onbetaalde arbeidsjaareenheid) voor de leghennenbedrijven. Uit deze figuur blijkt dat de inkomens de laatste jaren fors schommelden met hoge inkomens in 2009 en 2012 en erg lage inkomens in 2011 en 2013. Over de laatste 5 jaar was het gemiddelde inkomen voor een bedrijf met 50.000 scharrelhennen circa 30.000 euro per onbetaalde arbeidsjaareenheid.

Grote verschillen tussen bedrijven

Er zijn grote verschillen in inkomen tussen de bedrijven. Naast het gemiddelde geeft figuur 2 ook de spreiding in inkomen. De 20% bedrijven met het hoogste en de 20% bedrijven met het laagste inkomen vallen buiten het gearceerde deel in de figuur. De verschillen in inkomen worden veroorzaakt door drie factoren:

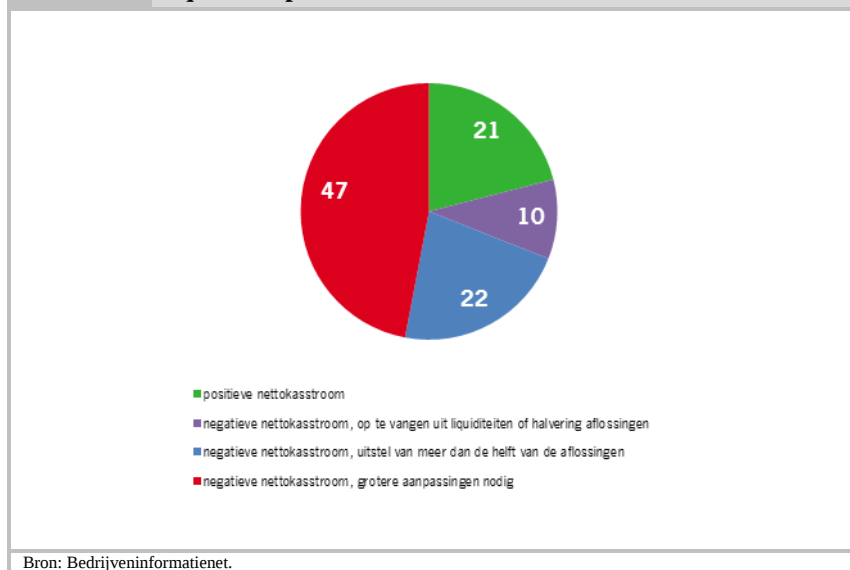
- productieresultaat (aantal eieren, voerverbruik en uitvalspercentage),
- kosten (voerkosten, financieringskosten);
- opbrengstprijs (seizoen, kwaliteit van de eieren, contracten).

Hierdoor komt een aantal bedrijven momenteel in de knel. Enkele bedrijven zijn al failliet verklaard en de bedrijfsvoering is gestopt of overgenomen door derden. Een groep bedrijven heeft momenteel erg veel moeite met de financiering. Doordat de aankoop van een nieuw koppel jonge hennen niet gefinancierd kon worden, zijn de hennen langer aangehouden of geruid. Bij aanhoudend lage eierprijzen blijft het de vraag of een volgende koppel jonge hennen betaald kan worden. Voor de bedrijven uit het Bedrijveninformatienet is de liquiditeitspositie anno 2013 in beeld gebracht (figuur 3). Hieruit blijkt dat circa 80% van de bedrijven in 2013 te maken heeft met een negatieve kasstroom. Bijna de helft van de bedrijven heeft een zodanige kasstroom dat zelfs uitstel van aflossingen onvoldoende soelaas biedt.

Bedrijven die momenteel in de problemen geraken zijn:

- Bedrijven met minder technisch resultaat in het verleden en derhalve onvoldoende besparingen uit de periode met hoge eierprijzen;

Figuur 3 Verdeling van leghennenbedrijven (%) naar liquiditeitspositie in 2013

- Bedrijven die recent geïnvesteerd hebben in nieuwe scharrelinrichting. Op de bedrijven uit het Bedrijveninformatienet die tussen 2009 en 2012 zijn omgeschakeld, is de gemiddelde solvabiliteit gedaald van 59 naar 34%;
- Bedrijven die een eerdere periode met hoge eierprijzen gemist hebben. Dit kan verschillende redenen hebben: leegstand door verbouwing in de periode met hoge eierprijzen of vaste contractprijzen voor de eieren in deze periode.

In de praktijk leidt dit onder andere tot de volgende situaties:

- Bedrijf is failliet verklaard en het gehele bedrijf is door de bank verkocht;
- Bedrijf is failliet en een investeerder heeft het bedrijf gekocht. De pluimveehouder krijgt de gelegenheid om het bedrijf te huren;
- Pluimveehouder kan niet voldoen aan zijn betalingsverplichtingen en het koppel leghennen wordt eigendom van kuikenbroederij en voerleverancier.
- Pluimveehouder krijgt onvoldoende krediet van de bank. De pluimveehouder vraagt de eierhandel om snelle betaling en vraagt uitstel van betaling bij veevoerleverancier.

Onzekere toekomst

Door de snelle omschakeling in Nederland en Duitsland is er momenteel een structureel overschot aan scharreleieren. Omdat scharreleieren vooral verkocht worden als tafeleieren in Noordwest Europa is de omvang van de markt beperkt. Extra afzet voor scharreleieren wordt vooral gezocht in de eiproductenindustrie. Hier moeten de scharreleieren concurreren met kooieieren waarvan ook een overschot is op de Europese markt. In een aantal EU-landen is na 2012 de productie uitgebreid (o.a. Frankrijk), terwijl de consumptie in de EU stabiel is. Doordat veel bedrijven in Europa nu een moderne inrichting hebben, is er weinig animo om de productie te verminderen met een langere periode van leegstand. Dit betekent dat het perspectief voor de komende maanden slecht is en een langere periode van lage eierprijzen verwacht kan worden. Alleen de scharrelbedrijven die voldoende buffer hebben opgebouwd in de goede jaren of bedrijven met een hoge solvabiliteit kunnen de verliezen financieren en de bedrijfsvoering voortzetten. Als dit niet het geval is, dan zal de leghennenhoudersamen met de bank en ketenpartners een oplossing moeten zoeken. Die oplossing is lastig te vinden daar banken juist in deze periode terughoudend zijn met extra financiering van tekorten en aankoop van jonge hennen.